

Dialogické jednání (dále DJ) s vnitřním partnerem, též DJ vnitřních partnerů

Autor **Ivan Vyskočil**. Počátek v roce 1968, vývoj a rozvoj dosud.

Základem je zkušenost a zakoušení stran jednání (mluvení, hraní) sám se sebou (s vnitřním partnerem, resp. partnery) zpravidla o samotě. Z autopsie snad každému známé tzv. samomluvy nebo samohry. Dále pak jde o to, učit se a naučit se podobně autentické, spontánní, hrající a souhrající jednání (chování a prožívání) produkovat veřejně, v situaci „veřejné samoty“ (Stanislavskij), za přítomnosti a pozornosti „diváků“. V situaci, kdy „jako kdyby“ druzí, diváci, při tom nebyli, s vyloučením zejména zrakového a taktilního kontaktu.

Zkoušení a zakoušení se odehrává ve skupinách, kdy nejmenší možnou (funkční) skupinu tvoří tři účastníci, tj. vedoucí (učitel) a dva zkoušející (žáci). Optimální je skupina devíti až třináctičlenná, kdy během jednoho setkání (zkoušení) se na každého dostane alespoň třikrát.

Vhodný prostor je běžná školní učebna (zkušebna) s vyšším stropem, pokud možno světlá a prázdná, jen s náležitým počtem sedadel (židlí).

Po úvodu, v němž vedoucí (učitel) si společně s účastníky (žáky) evokuje a probere známou zkušenost „samomluv“ (kupř. stále se vyskytující typické situace takového jednání), zdůrazní nezbytnost „vycházet ze sebe“ a „přicházet k sobě“ i „jít do sebe“ hlasem, řečí, a zdůrazní, že je nutné, aby také hlas a řeč, hlasové a řečové projevy byly jednáním, zdůrazní, že jde jediné o zkoušení, hledání, učení se a nalézání, tedy nikoli o předvádění nějakého umění. Posléze vyzve přítomné, kteří sedí na židlích vedle sebe v řadě čelem do prostoru jako diváci, aby někdo, kdo chce, šel „na plac“ a zkoušel to. To je v podstatě jediná instrukce „co dělat“. Následující jsou toliko připomínky, poznámky k tomu, co a jak kdo dělal a udělal, zpravidla k tomu, co se povedlo a co nepovedlo, co nevyšlo, proč a co s tím, jak na to, aby to bylo ono.

„Na place“ je každý přiměřeně dlouho (dvě až pět minut), je sám v poli pozornosti druhých, v „silovém poli“, bez jakýchkoli pomůcek (kupř. hudba, rekvizity, kostým).

Každý účastník zakouší počáteční chaos, zmatek, což jako takové trvá zpravidla šest až deset setkání. Pak se postupně začíná soustřeďovat a uvolňovat, začíná vnímat, projevovat se „teď a tady“, diferencovaně reagovat, jednat, uvádět do vztahů, artikulovat, uvědomovat si a sledovat kontrastnost, polaritu a oscilaci, pravé protiklady a komplementárnost, reciprocitu, souhru protikladů, postupně dialogicky jedná a zakouší dialogické bytí, že dialogicky – leckdy paradoxně – je, dospívá do „tvůrčího stavu“ (Stanislavskij), k inspirovanosti, k tomu, že „to v člověku a s člověkem hraje“ (Patočka), že „ucho žasne, co to huba mluví“ (Werich), že umí „slyšet partnera a odpovědět mu“ (V + W), dospívá k vlastní psychosomatické kondici pro vědomou, tvořivou komunikaci. To v horizontu nejméně tří let systematického, kontinuálního studia, ne-li výcviku.

Zakusit počáteční – vlastní i společný – chaos, zmatek a jeho vyjasňování, postupné strukturování „zevnitř“, je pro další dění nadmíru důležité. Aby totiž od samého počátku byla aktivována a preferována tendence a odvaha k experimentování, zkoušení, hledání – formulování si hypotéz – a také nalézání, především toho vlastního, osobitého, aby od samého počátku neměla vrch většinou dominantní tendence imitovat, napodobovat, přijímat a produkovat takové i onaké hotovosti, standardy.

Organickou a nutnou součástí toho „na place“, společného studia a učení, je průběžné „privátní“ zkoušení. Zejména průběžná písemná reflexe, o níž se podílí s vedoucím a ostatními, zakládá společné studium.

DJ zahrnuje a otevírá více polí zkoumání i možných cest a cílů. Vždycky však má být ryze osobní a osobnostní záležitostí, kdy záleží na osobních dispozicích (kupř. druhu, kvalitě i velikosti nadání), k čemu a jak komu může být a je, co si kdo s tím sám počne, od toho slibuje.

U většiny může být a bývá cestou sebeobjevování, sebepoznávání a sebezpřijetí, u některých také cestou seberealizace. To dle předpokladů, nadání a zájmů.

Může být a bývá, jak už řečeno, vytvářením psychosomatické kondice pro tvořivou komunikaci, a tedy pro hlubší a přesnější, „vodivější“ empatii, poznání a přijetí druhého, pro setkání v pravém slova smyslu.

Může být a bývá prožitím, poznáním a studiem principů dramatické hry.

Může být a bývá prožitím, poznáním a studiem nepředmětného herectví (hráčství, aktérství).

Může být a bývá cestou pochopení a uchopení, „vtělení“ a uskutečnění určité výzvy, otázky, určitého úkolu, textu.

Může být a bývá, je-li jako takové poznáno a pochopeno, otevřenou a otevírající cestou, metodikou zkoušení, hledání i vnímání, všímání si a nalézání.

Není však účelově vypracovaným, hotovým, osvědčeným postupem, „metodou“, kterou jako hotovost lze přijímat a „nasazovat“. A rozhodně není takovou nebo onakou technikou.

Výzkum a studium DJ pokračuje v několika směrech. Hlavně v Ústavu pro výzkum a studium autorského herectví a na katedře autorské tvorby a pedagogiky DAMU v Praze.

Poprvé publikováno ve sborníku Hic sunt leones (o autorském herectví), vyd. AMU, Ústav pro výzkum a studium autorského herectví, Praha 2003.